

3. La nova política de joventut

Determinar el tipus de polítiques públiques que ha d'implementar un ajuntament en matèria de joventut és indestruïble d'una acurada anàlisi de la realitat que ens permeti detectar les principals problemàtiques i necessitats juvenils. Si realitzem aquesta anàlisi a la ciutat de Barcelona, de la mateixa manera que al conjunt de Catalunya, ens adonem que la realitat juvenil actual difereix en gran mesura de la que existia fa només 20 anys.

Això ens pot dur fàcilment a afirmar que existeix una nova condició juvenil. De fet, sociòlegs com Olivier Galland o Gil Calvo, fa temps que han corroborat un important canvi en els itineraris biogràfics que, d'entre altres coses, significa un eixamplament de l'etapa de la joventut i l'inici d'una flexibilitat vital en els espais centrals de la vida d'una persona: el laboral, l'afectiu, el social, etc. Tot i que aquests canvis descrits són innegables, la determinació de que per ells sols ja signifiquen l'existència d'una nova condició juvenil és més relativa.

Els sociòlegs anglesos Furlong i Cartmel¹ expliquen que malgrat els condicionants conjunturals han modificat significativament el context que determina la condició juvenil i que això ha fet que ens trobem davant d'unes generacions juvenils molt diferents en estils de vida, en hàbits, culturalment parlant, etc. que les anteriors, el cert és que no hi ha diferències estructurals doncs continuen existint desigualtats entre els joves i això fa que les problemàtiques i necessitats juvenils siguin, en essència, molt similars.

Però el cert és que sí que existeixen diferències i, més enllà dels fenòmens conjunturals que anomenen Galland i Calvo, la realitat juvenil actual ens mostra un nou concepte de joventut que entén l'etapa juvenil com a etapa plena de la vida (no un ritu de pas, transicional, entre la infància i l'adulthood). I això ha fet que els joves estiguin clarament definits com a grup social i discriminats respecte altres grups socials, com podrien ser els adults.

Per això, a les tradicionals desigualtats (per qüestió de classe o de gènere) s'ha d'afegir el nou tipus de desigualtats que ha comportat aquest fet: les desigualtats centrades en l'edat.

¹ Per afirmar això ho expliquen amb una metàfora que diu que quan un infant entrava en l'etapa de la joventut fa 20 anys estava arribant a una estació de trens i agafava el tren que li corresponia segons classe social i/o estatus. Un cop el tren es posava en funcionament (iniciant-se l'etapa de la joventut), el jove podia canviar de vagó, podia fins i tot baixar del tren, però el que li era realment difícil era canviar de tren, ja que els trens sempre anaven en paral·lel i mai es creuaven. Avui la situació ha canviat perquè quan un infant entra en l'etapa de la joventut, diuen que està entrant en un gran aparcament de cotxes. Un cop agafat un cotxe, els joves van conduint per on volen (autopistes, nacionals, comarcals) i fins i tot poden parar a descansar sota un arbre. El que passa és que, malgrat aquestes grans diferències amb el model anterior (el dels trens), quan els joves arriben a l'aparcament continuen agafant el model de cotxe segons classe social i/o estatus. Així, uns agafen un BMW últim model mentre d'altres un 600 dels anys 70.

Quan ens plantejem les polítiques de joventut que s'han de realitzar hem de tenir en compte aquests dos fenòmens: d'una banda l'existència de condicionants estructurals similars o iguals als de fa 20 anys i que ens obliguen a abordar les desigualtats intrageneracionals; d'altra banda l'aparició de desigualtats intergeneracionals pel fet d'existir un grup social clarament definit com a joves.

Per tant, més enllà de decidir si la política municipal s'ha d'inclinar per un model afirmatiu o transicional, allò important és apostar per unes polítiques que ens permetin modificar de forma ascendent les trajectòries vitals dels joves barcelonins i que, a més, ens ho permetin fer durant l'etapa de la joventut i no esperant arribar a l'adulthood per assolir-ho.

És insuficient, doncs, generar un marc d'igualtat d'oportunitats des de les polítiques públiques i esperar que, gràcies a la flexibilitat dels condicionants estructurals, els joves assoleixin una major autonomia per decidir. Si volem aconseguir que els joves puguin definir el seu propi projecte de vida hem d'implementar actuacions que puguin generar oportunitats d'igualtat.

No es tracta només de que tots els joves puguin accedir a l'educació sinó que també cal assegurar-se de que també tots poden desenvolupar els estudis amb les mateixes facilitats; no es tracta només de que tothom pugui accedir a la informació sinó que aquesta ha de ser per a tots comprensible; no es tracta només de que tots els joves tinguin un habitatge sinó que aquest fet no els condicioni a altres nivells de la seva vida.

És important, doncs, detectar aquells aspectes nuclears sobre els que intervenir a l'hora de millorar una determinada situació de partida. Si ho fem, veurem fàcilment que els aspectes que condicionen la vida d'un jove són bàsicament el treball, l'habitatge i la formació, però també poden condicionar aspectes relacionats amb la salut, la cultura participativa i la capacitat que pot donar per generar capital social, la mobilitat, els nous llenguatges i formes de comunicació, etc.

Siguin quins siguin, no podem entendre unes polítiques que abordin tots aquests aspectes sense implementar una metodologia, una forma d'actuar, que ens permeti afrontar tots els reptes plantejats. I aquesta no és altra que la transversalitat: cal fer polítiques integrals de joventut.

Fer polítiques integrals significa, en primer lloc, definir un marc teòric que expliqui la intervenció en el món dels joves no només des d'aspectes sectorials (aquells que, s'entén, aborden les problemàtiques exclusivament juvenils) sinó també des de totes i cadascuna de les temàtiques que afecten als joves (i que són específicament juvenils encara que estiguin tractades per alguna altra àrea sectorial).

Així, han de ser objecte de matèria de les polítiques de joventut aspectes com l'associacionisme juvenil, l'oci alternatiu i els concerts, però també les beques en l'ensenyament reglat, l'habitatge de protecció oficial i l'incentivació de la contractació estable.

En segon lloc, fer polítiques integrals també significa definir un marc metodològic. Si hem d'abordar tots els aspectes que afecten a la vida d'un jove, ho hem de fer en complicitat, col·laboració i complementarietat de les diferents regidories que implementen polítiques pels joves i, per tant, hem de treballar de forma transversal. A més, no hi ha prou en treballar amb les diferents regidories sinó que cal fer-ho també amb altres administracions i amb la gent jove. La metodologia integral és, doncs, treballar interdepartamentalment, interinstitucionalment i amb la participació dels joves.

El disseny d'un Casal de Joves és cosa de l'arquitecte municipal, però també del tècnic de joventut; la salut pública és cosa de la regidoria de sanitat, però les campanyes de prevenció de drogues han de ser aconsellades pel tècnic de joventut; tots els actes de la festa major han de ser organitzats per Cultura, però el tècnic de joventut pot assessorar sobre les noves tendències musicals dels joves.

En tercer lloc, fer polítiques integrals significa definir un marc d'actuació. Perquè l'ajuntament de Barcelona ni té competències exclusives (i per tant capacitat) ni voluntat de ser l'únic agent que realitza actuacions en matèria de joventut, cal definir quins són tots els espais des d'on s'implementen polítiques de joventut a Barcelona. I en aquest sentit detectem actuacions des de tres espais: el propi ajuntament de Barcelona, el conjunt d'altres administracions (Generalitat de Catalunya, Diputació de Barcelona i Consell Comarcal del Barcelonès), i, especialment, des del propi teixit social juvenil.

Així, la política d'informació juvenil desenvolupada pel CIAJ és quelcom implementat pel propi Ajuntament de Barcelona. Les normatives i lleis que defineixen la reserva de sòl que cal destinar a habitatge de protecció oficial és una qüestió de la Generalitat de Catalunya. El suport a les entitats juvenils a través del Casal d'Associacions Juvenils de Catalunya és realitzat pel Consell de la Joventut de Barcelona.

Per poder tirar endavant aquest model cal que ens dotem d'una eina que ens ajudi a definir, coordinar i impulsar les polítiques de joventut al nostre municipi. I aquesta eina no és altra que el Pla Local de Joventut de Barcelona.

Els ajuntaments, per proximitat amb els ciutadans joves, són el que tenen major capacitat per detectar necessitats i problemàtiques i implementar actuacions directes amb els joves. Per això presentem aquest Informe d'Actuacions Municipals en matèria de joventut que pretén ser l'eina primera que ens permeti elaborar un bon Pla Local de Joventut de la ciutat i així poder desenvolupar polítiques de joventut durant els propers anys.